

Průvodce/průvodkyně umírajících a pozůstalých (kód: 69-056-M)

Autorizující orgán: Ministerstvo pro místní rozvoj
Skupina oborů: Osobní a provozní služby (kód: 69)
Týká se povolání:
Kvalifikační úroveň NSK - EQF: 4

Odborná způsobilost

Název	Úroveň
Sebereflexe doprovázejícího	4
Orientace v rituálech souvisejících se smrtí	4
Doprovázení umírajících	4
Doprovázení pozůstalých	4
Vypravování pohřbu	4
Základní orientace v oblasti lidských práv	5
Orientace v úkonech souvisejících s poslední vůlí	5

Platnost standardu

Standard je platný od: 21.10.2022

Kritéria a způsoby hodnocení

Sebereflexe doprovázejícího

Kritéria hodnocení	Způsoby ověření
a) Vysvětlit vlastní postoj k smrti	Ústní ověření
b) Uvést osobní důvody pro doprovázení umírajících a pozůstalých	Ústní ověření
c) Uvést objektivní důvody pro přerušení nebo ukončení doprovázení umírajících a pozůstalých	Ústní ověření

Je třeba splnit všechna kritéria.

Orientace v rituálech souvisejících se smrtí

Kritéria hodnocení	Způsoby ověření
a) Rozlišit a popsat jednotlivé fáze umírání a popsat vhodný přístup k umírajícímu v daných fázích	Ústní ověření
b) Popsat jednotlivé druhy rituálů, které se v České republice běžně provádějí u lůžka umírajícího	Ústní ověření
c) Objasnit důležitost a význam pohřebních a smutečních obřadů, hřbitovů a pietních míst v České republice	Ústní ověření
d) Vyjmenovat druhy pohřbů a pohřebních obřadů a vyjmenovat základní rozdíly mezi nimi	Ústní ověření
e) Uvést a vysvětlit argumenty podporující skutečnost, že pohřeb „bez obřadu“ může způsobit závažné psychické problémy pro pozůstalé	Ústní ověření
f) Vysvětlit podmínky zřízení pomníčku u míst tragických dopravních nehod z pohledu zákona (pozitiva, negativa)	Ústní ověření

Je třeba splnit všechna kritéria.

Doprovázení umírajících

Kritéria hodnocení	Způsoby ověření
a) Vysvětlit důvody a zákonné podmínky pro pravidelnou návštěvu umírajícího ve vhodné místnosti umístěné ve zdravotnických nebo sociálních zařízeních	Ústní ověření
b) Provést rozhovor s umírajícím na téma jeho poslední vůle	Praktické předvedení
c) Předvést každodenní péči o psychickou pohodu umírajícího	Praktické předvedení a ústní ověření
d) Předvést, jak nabídnout umírajícímu možnost návštěvy duchovního	Praktické předvedení
e) Naslouchat aktivně umírajícímu	Praktické předvedení

Je třeba splnit všechna kritéria.

Doprovázení pozůstalých

Kritéria hodnocení	Způsoby ověření
a) Vyhledat osoby blízké a kontaktovat je	Praktické předvedení a ústní ověření
b) Vyjmenovat způsoby, jak spolupracovat s osobami blízkými zemřelému	Ústní ověření
c) Umýt a obléci lidské pozůstatky nebo výcvikovou figurínu	Praktické předvedení
d) Uplatnit metody a techniky pro usnadňování průběhu procesu truchlení	Praktické předvedení a ústní ověření
e) Charakterizovat specifika doprovázení pozůstalých dětí, dospívajících, dospělých a seniorů	Ústní ověření
f) Uvést vhodné formy doprovázení pozůstalých s fyzickým handicapem	Ústní ověření
g) Vysvětlit význam vzpomínek na zemřelého v procesu truchlení	Ústní ověření
h) Charakterizovat odlišnosti při individuální a komunitní práci s emocemi pozůstalých v důsledku hromadných neštěstí a katastrof	Ústní ověření

Je třeba splnit všechna kritéria.

Vypravování pohřbu

Kritéria hodnocení	Způsoby ověření
a) Uvést způsoby zajištění přechodného uložení lidských pozůstatků v domácím prostředí	Ústní ověření
b) Navrhnout přiměřenou dobu obřadu nad tělem zemřelého	Praktické předvedení a ústní ověření
c) Vyjmenovat všechny potřebné dokumenty k vypravování pohřbu a opatření hrobu	Ústní ověření
d) Předvést, jak zařídit občanský pohřeb dle poslední vůle zemřelého do země	Praktické předvedení a ústní ověření
e) Předvést, jak zařídit důstojný pohřeb v úzkém rodinném kruhu	Praktické předvedení a ústní ověření
f) Připravit podklady pro alespoň jednu žádost o pohřebné včetně pohřebného pro mrtvě narozené dítě, vdovský (vdovecký), sirotčí důchod apod.	Praktické předvedení

Je třeba splnit všechna kritéria.

Základní orientace v oblasti lidských práv

Kritéria hodnocení	Způsoby ověření
a) Vysvětlit sousloví „právo na život“, „lidská důstojnost“ a „asistovaná sebevražda“	Ústní ověření
b) Vyjmenovat jednání odporující právnímu řádu České republiky v oblasti pohřebnictví	Ústní ověření
c) Vyjmenovat způsoby ochrany osobnosti post mortem podle občanského zákoníku	Ústní ověření
d) Popsat postup při darování těla zemřelého anatomickému ústavu v České republice	Ústní ověření
e) Objasnit, kdy a za jakých okolností se v České republice provádí pitva a kdy je naopak nutné pitvu odmítnout	Ústní ověření
f) Popsat postup při darování orgánů umírajícího (zemřelého) včetně příspěvku Ministerstva zdravotnictví ČR pro vypravitele pohřbu	Ústní ověření

Je třeba splnit všechna kritéria.

Orientace v úkonech souvisejících s poslední vůlí

Kritéria hodnocení	Způsoby ověření
a) Vysvětlit možnosti a postupy sepsání platné závěti, dědické smlouvy a ústní formy závěti v souladu s dědickým právem v České republice	Ústní ověření
b) Vysvětlit, jak dbát o řádné splnění poslední vůle zemřelého a plnění jeho pokynů s péčí řádného hospodáře	Ústní ověření
c) Vysvětlit možnost využití „odkazu“ pro případ smrti podle občanského zákoníku	Ústní ověření
d) Popsat způsob vymáhání pohledávky vypravitele za náklady pohřbu po dědicích a vysvětlit, jak zabránit jejímu promlčení	Ústní ověření
e) Vysvětlit rozdíl mezi řízením o dědictví a zajištěním uspořádání majetkových poměrů po smrti zůstavitele, rozlišit roli notáře jako soudního komisaře a vykonavatele závěti v České republice	Ústní ověření

Je třeba splnit všechna kritéria.

Organizační a metodické pokyny

Pokyny k realizaci zkoušky

Autorizovaná osoba informuje, které doklady musí uchazeč předložit, aby zkouška proběhla v souladu s platnými právními předpisy.

Před zahájením vlastního ověřování musí být uchazeč seznámen s pracovištěm a s požadavky bezpečnosti a ochrany zdraví při práci (BOZP) a požární ochrany (PO), o čemž bude autorizovanou osobou vyhotoven a uchazečem podepsán písemný záznam.

Autorizovaná osoba, resp. autorizovaný zástupce autorizované osoby, je oprávněna předčasně ukončit zkoušku, pokud vyhodnotí, že v důsledku činnosti uchazeče bezprostředně došlo k ohrožení nebo bezprostředně hrozí nebezpečí ohrožení zdraví, života a majetku či životního prostředí. Zdůvodnění předčasného ukončení zkoušky uvede AOs do Záznamu o průběhu a výsledku zkoušky. Uchazeč může ukončit zkoušku kdykoliv v jejím průběhu, a to na vlastní žádost.

Zdravotní způsobilost pro vykonání zkoušky není vyžadována.

Zkouška probíhá ve vhodně upravené místnosti, aby bylo možné navodit atmosféru soukromí a klidu pro vykonání praktické části zkoušky. Formu navození modelových situací určí autorizovaná osoba (zvukový záznam, fiktivní telefonický rozhovor, účast figuranta, apod.). Figurant podle pokynů a rámcového scénáře autorizované osoby hraje roli „umírajícího“ nebo „pozůstalého“, figurant musí být empatický a disponovat výrazovými prostředky (herectvím) tak, aby dokázal projevit odpovídající emoce.

U odborné kompetence **Sebereflexe doprovázejícího** se v kritériích hodnocení a) a b) hodnotí dovednost uchazeče vyjádřit a odůvodnit své postoje, schopnost o těchto záležitostech přemýšlet a hovořit. Nehodnotí se „legitimnost“ uvedených postojů a důvodů.

U odborné kompetence **Doprovázení pozůstalých**, kritérium c) uchazeč provede základní umytí (obličej a těla), upravení a obléknutí těla zemřelého nebo výcvikové figuríny.

U odborné kompetence **Vypravování pohřbu**, kritérium f) uchazeč shromáždí potřebné dokumenty, vysvětlí a předvede správné vyplnění.

Výsledné hodnocení

Zkoušející hodnotí uchazeče zvláště pro každou kompetenci a výsledek zapisuje do záznamu o průběhu a výsledku zkoušky. Výsledné hodnocení pro danou kompetenci musí znít „splnil“ nebo „nesplnil“ v závislosti na stanovení závaznosti, resp. nezávaznosti jednotlivých kritérií u každé kompetence. Výsledné hodnocení zkoušky zní buď „vyhověl“, pokud uchazeč splnil všechny kompetence, nebo „nevyhověl“, pokud uchazeč některou kompetenci nesplnil. Při hodnocení „nevyhověl“ uvádí zkoušející vždy zdůvodnění, které uchazeč svým podpisem bere na vědomí.

Počet zkoušejících

Zkouška probíhá před jednou autorizovanou osobou; zkoušejícím je jedna autorizovaná fyzická osoba s autorizací pro příslušnou profesní kvalifikaci anebo jeden autorizovaný zástupce autorizované podnikající fyzické nebo právnické osoby s autorizací pro příslušnou profesní kvalifikaci.

Požadavky na odbornou způsobilost autorizované osoby, resp. autorizovaného zástupce autorizované osoby

Autorizovaná osoba, resp. autorizovaný zástupce autorizované osoby musí splňovat alespoň jednu z následujících variant požadavků:

- a) Vysokoškolské vzdělání alespoň bakalářského studijního programu a alespoň 5 let praxe v oblasti zdravotnických nebo sociálních či pohřebních služeb nebo ve funkci učitele odborných předmětů nebo učitele praktického vyučování nebo učitele odborného výcviku v oblasti zdravotnických nebo sociálních služeb.
- b) Profesionální kvalifikace 69-056-M Průvodce/průvodkyně umírajících a pozůstalých a střední vzdělání s maturitní zkouškou a alespoň 5 let praxe v oblasti zdravotnických nebo sociálních či pohřebních služeb.

Další požadavky:

Autorizovaná osoba, resp. autorizovaný zástupce autorizované osoby, která nemá odbornou kvalifikaci pedagogického pracovníka podle zákona č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, nebo nemá odbornou kvalifikaci podle zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů, nebo praxi v oblasti vzdělávání dospělých (včetně praxe z oblasti zkoušení), nebo nemá osvědčení o profesní kvalifikaci 75-001-T Lektor/lektorka dalšího vzdělávání, může být absolventem přípravy zaměřené zejména na praktickou aplikaci části první, hlavy III a IV zákona č. 179/2006 Sb., o ověřování a uznávání výsledků dalšího vzdělávání a o změně některých zákonů (zákon o uznávání výsledků dalšího vzdělávání), ve znění pozdějších předpisů, a přípravy zaměřené na vzdělávání a hodnocení dospělých s důrazem na psychologické aspekty zkoušení dospělých v rozsahu minimálně 12 hodin.

Žadatel o udělení autorizace prokazuje splnění požadavků na odbornou způsobilost autorizujícímu orgánu, a to předložením dokladu nebo dokladů o získání odborné způsobilosti v souladu s hodnoticím standardem této profesní kvalifikace, nebo takovým postupem, který je v souladu s požadavky uvedenými v hodnoticím standardu této profesní kvalifikace autorizujícími orgánem stanoven.

Žádost o udělení autorizace naleznete na internetových stránkách autorizujícího orgánu: Ministerstvo pro místní rozvoj, www.mmr.cz.

Nezbytné materiální a technické předpoklady pro provedení zkoušky

Materiálně-technické zázemí:

Místnost pro vykonání zkoušky

Místnost pro umytí a oblečení zemřelého

PC, telefon, popř. audiovizuální technika

Figurant (herec) v roli pozůstalého a umírajícího

Pomocník pro manipulaci s tělem zemřelého (pomocníkem může být autorizovaná osoba nebo figurant)

Lidské pozůstatky určené k úpravě se souhlasem pohřbu /v souladu se zákonem o pohřebnictví a občanským zákoníkem § 82 odst. 2/ nebo výcviková figurína

List o prohlídce zemřelého

Závěť

Osobní věci zemřelého (mobil, diář, záznamník apod.)

Postel

Rubáš

Prostěradlo

Papírové utěrky a kapesníky

Teplá a studená voda, umyvadlo, WC

Hygienické potřeby (ručník, mýdlo, žinka, hřeben, holení apod.)

Oblečení a obuv pro zemřelého nebo výcvikovou figurínu

Rukavice

K žádosti o udělení autorizace žadatel přiloží seznam materiálně-technického vybavení dokládající soulad s požadavky uvedenými v hodnoticím standardu pro účely zkoušky. Zajištění vhodných prostor pro provádění zkoušky prokazuje žadatel odpovídajícím dokladem (např. výpis z katastru nemovitostí, nájemní smlouva, dohoda) umožňujícím jejich užívání po dobu platnosti autorizace.

Doba přípravy na zkoušku

Uchazeč má nárok na celkovou dobu přípravy na zkoušku v trvání 45 minut. Do doby přípravy na zkoušku se nezapočítává doba na seznámení uchazeče s pracovištěm a s požadavky BOZP a PO.

Doba pro vykonání zkoušky

Celková doba trvání vlastní zkoušky jednoho uchazeče (bez času na přípravu a přestávky) je 5 až 6 hodin (hodinou se rozumí 60 minut). Zkouška může být rozložena do více dnů.

Autoři standardu

Autoři hodnoticího standardu

Hodnoticí standard profesní kvalifikace připravila SR pro ostatní služby, ustavená a licencovaná pro tuto činnost HK ČR a SP ČR.

Na tvorbě se dále podílely subjekty zastoupené v pracovní skupině:

Unie pohřebních služeb, Praha

PEGAS CZ s. r. o., Praha